

SUPORTS A L'APRENTATGE

Bastides de suport

SABER-NE
MÉS

Les bastides de suport són formes d'acompanyament que proporciona l'expert (el docent o un company amb més competència) per ajudar l'estudiant a superar la distància entre les seves habilitats i l'objectiu que es vol que assoleixi, tant per a la construcció del llenguatge com, en general, per a la construcció de coneixements.

El terme va ser encunyat per Wood, Bruner i Ross (1976), fent servir la metàfora de la construcció d'un edifici, que s'acompanya amb bastides que es van retirant progressivament a mesura que l'estructura se sosté sola. Remet, per tant, a una estructura de suport, afegida i temporal, que s'ajusta a les necessitats concretes de l'alumne —en funció de la dificultat de la tasca o de l'estadi de maduració cognitiva— i es retira gradualment a mesura que l'autonomia de l'alumne augmenta. En qualsevol cas, allò que converteix un material en una bastida de suport és el seu caràcter contingent i temporal: s'ajusta al nivell de l'alumne i es retira quan ja no fa falta.

L'aplicació sistemàtica de bastides permet:

- Reduir la complexitat dels encàrrecs, ja que es descomponen en fragments gestionables que l'alumne té possibilitats de resoldre.
- Mantenir l'interès de l'estudiant, que veu com és capaç de resoldre les tasques gràcies als ajuts.
- Donar models, tant de procediments com de productes.
- Mostrar solucions en les quals l'estudiant pot reconèixer el procés de l'explicació.

Una bastida també permet que l'aprenent participi en un nivell de competència que va augmentant constantment. De fet, en el sistema escolar les bastides no es retiren, sinó que es mantenen suports adequats a l'increment de la dificultat. En definitiva, tot l'ensenyament es basa a proporcionar bastides de suport, que es van substituint progressivament per d'altres a fi de passar a aprenentatges de més dificultat i consolidar els que ja s'han après, de manera que permetin construir-ne de nous. Per tant, podem dir que són un recurs per "tibar" l'aprenentatge de l'alumne en la seva [Zona de Desenvolupament Proper](#).

Encara que les bastides es poden aplicar a l'ensenyament de qualsevol destresa o estratègia, són especialment útils (sovint indispensables) per ensenyar estratègies cognitives d'alt nivell. La dificultat d'una activitat es pot modificar afegint-hi suports o canviant l'exigència cognitiva de les tasques que s'hi demanen, de manera que tot l'alumnat treballi el mateix tema al seu nivell.

En sentit estricte, el suport de bastides és aquell que proporciona l'expert en la interacció amb l'aprenent. Però també considerem bastides de suport els materials complementaris pensats per reduir la complexitat d'una tasca.

Les bastides de suport es poden orientar a ajudar a la comprensió (una imatge que permet comprendre un text), a la resolució de la tasca (una base d'orientació per fer un gràfic), a augmentar la motivació i mantenir l'interès (un comentari elogiós del docent) o a fomentar la reflexió de l'alumne (una pregunta perquè s'adoni del que ha après).

Tipus de bastides

OBJECTIU DEL SUPORT	Ajudar a resoldre les tasques: • Suports a la comprensió • Suports a la transformació de la informació • Suports a la producció
	Mantenir l'interès: • Estimular • Encoratjar • Gestionar la frustració...
	Fer reflexionar sobre què es fa: • Reflexió metacognitiva
TIPUS DE SUPORT	Modelatge Tutorització <i>Feedback</i>
	Pistes i consells Aclariments Gestos, avisos, indicacions Conducció amb preguntes Exemples Models de tasca ben feta
	Adaptació de la lectura o de l'encàrrec (simplificació, distribució, descomposició en fragments més fàcilment gestionables...) Estructures lingüístiques i exponents
	Suports materials: visuals i/o manipulatius i/o tècnics Organitzadors gràfics Bases d'orientació
QUI O QUÈ EL DONA	Interacció entre el docent i l'alumne
	Interacció entre iguals
	Materials de suport (imatges, mapes, vídeos, material manipulatiu, lectures...)

A tall d'exemple, les bastides que ajuden a resoldre les tasques poden ser les següents:

Bastides de recepció

- Adaptació d'una lectura
- Imatges i gràfics per reforçar l'explicació oral o escrita
- Selecció de vocabulari clau
- Preguntes de verificació
- Modelatge explícit d'estratègies lectores

Bastides de transformació

- Organitzadors gràfics plens i buits
- Informació sobre l'estructura d'un text
- Procediments per resumir
- Planificadors
- Preguntes clau

Bastides de producció

- Indicacions
- Pistes i consells
- Modelatge dels procediments
- Simplificació de l'encàrrec
- Subdivisió d'una tasca en passos més simples
- Exemples i models de feina ben feta

Com podem fer que les bastides siguin efectives?

Els docents han de prestar atenció als aspectes següents i, en definitiva, prendre decisions relacionades amb les bastides que proporcionaran:

- **Seleccionar acuradament la tasca d'aprenentatge.** La tasca hauria d'assegurar que els aprenents posen en joc les destreses en desenvolupament que necessiten dominar. És a dir, ha de tenir prou dificultat per provocar nou aprenentatge però poder-se resoldre amb el suport de les bastides; una tasca massa senzilla no ajuda a aprendre, i una de massa complicada tampoc. També hauria d'interessar-los prou per mantenir-ne la participació.

- *Anticipar els errors.* Després de seleccionar la tasca, el docent necessita anticipar els errors que és possible que cometin els aprenents quan hi treballin. Això li permetrà apartar els aprenents de direccions no efectives i preveure quins suports necessitaran.
- *Aplicar les bastides de manera dinàmica.* L'aplicació de les bastides ha de permetre adaptar-les a les necessitats de cada moment de la tasca i de cada alumne. Amb aquesta finalitat, les bastides han de ser variades en quantitat, estil i grau de suport.
- *Tenir en consideració factors emotius i no només destreses cognitives.* Durant la tasca, és possible que l'expert que proporciona el suport hagi de gestionar i controlar la frustració i la pèrdua d'interès que pot experimentar l'aprenent. Encoratjar-lo també és una estratègia de suport important.

En un sistema de bastides, el rol del docent ha de ser de col·laborador més que no pas d'avaluador. Les tasques s'haurien de resoldre entre el docent i l'alumne en el curs de la interacció didàctica. Determinats estils docents, com l'ensenyament més magistral, són incompatibles amb la possibilitat d'oferir ajudes adequades a les diverses necessitats de cada alumne.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA:

Us convidem a llegir aquests títols de referència per ampliar la informació:

- COLL, C.; ONRUBIA, J. (1999). *Observació i anàlisi de les pràctiques d'educació escolar*. Barcelona: UOC.
- CENTRO VIRTUAL CERVANTES. [Definición de andamiaje](#). [Consulta: 22/03/2021].
- DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ (2017). [Les bastides de suport](#). [Consulta: 22/03/2021].
- Viquipèdia. [Zona de Desenvolupament Propert](#). [Consulta: 22/03/2021].

